

11. Теорія і практика перекладу

Епендісва А.Р.

студентка кафедри англійської філології та перекладу
*Національний авіаційний університет
м Київ, Україна*

ВІДТВОРЕННЯ ОНОМАСТИЧНОГО ПРОСТОРУ РОМАНУ ЛІ БАРДУГО «ШІСТКА ВОРОНІВ»

Питання перекладу власних назв віддавна було предметом зацікавлень лінгвістів та перекладознавців. Дослідження власних назв знаходить своє відображення у працях Л.В. Гнаповської, А.В. Суперанської, О.Ф. Пефтієва, Д.І. Єрмоловича, В.Д. Бондалетова, Л. А. Веденської. На думку цих фахівців, головне завдання перекладача – здійснити адекватний переклад, аби реципієнт отримав повне смислове розуміння первинної реалії. Іншими словами, завдання перекладача зводиться до того, аби лексичним багатством мови перекладу відтворити специфіку поняття, закодованого в іншомовній назві [2, с. 38].

Оніми – невід’ємна частина текстів художньої літератури. Вони виступають своєрідним «каменем спотикання» для вторинного комуніканта, оскільки переважно виступають елементом авторської уяви / творчості, а відтак лише ретельне спостереження за прийомами творення мовних одиниць, їх зовнішньою формою та внутрішнім переносним смислом здатні прокласти шлях до їх адекватної інтерпретації [5, с. 365]. Крім того, ономастичний спектр твору слід перекладати не як окреме літературне явище, літературний засіб, що має свої еквіваленти в мові перекладу, а як унікальну художню літературу, зі своїми особливостями та характерними рисами.

В основу практичної частин нашої розвідки ми поклали багату на оніми книгу Лі Бардуга «Шістка воронів». Виходячи з кількісного співвідношення проаналізованого матеріалу, розподілили онімний простір твору на три групи: антропоніми (імена та прізвища), топоніми (географічні назви) та зооніми (назви тварин). Вважається, що передача власних назв та імен не викликає труднощів у

перекладі. Подібний підхід призводить до помилок, неточностей, а в результаті втраті сенсу номенів (власних імен і назв) або ж викривлення їх смислу.

Попри загальну думку про легкість відтворення зазначені категорії онімів, вони досить часто вимагають від перекладача зберігання автентичності твору, тексту та форми мовної одиниці [3, с. 208]. Навіть типовий спосіб перекладу онімів – транслітерація має супроводжуватися поясненнями автора (перекладача), аби переклад був максимально влучним і адекватним. Саме тому, для адекватного відтворення художньої літератури загалом та онімів зокрема необхідно знати «внутрішню кухню» кожного окремого компоненту, його звучання, смислове навантаження та культурну цінність. Варто пам'ятати про два типи онімних одиниць, де перший – використання вже існуючого слова в мові, яке здобуває нове значення, тобто розширює власний семантичний об'єм, а другий – створення нових матеріальних одиниць мови – слів, словосполучень, аббревіатур тощо [3, с. 210]. Всі вони зустрічалися в аналізованому творі та переважно відтворювалися за допомогою конкретних способів та прийомів перекладу, які вважаємо за доцільне розглянути окремо з наведенням оригінальних цитат та їх перекладних аналогів.

Транслітерація – формальне перетворення за порядком букв вихідної лексичної одиниці за допомогою абетки мови перекладу. Розглянемо приклад:

*Joost whirled, cheeks going hot as **Henk and Rutger** strode into the side garden* [4, с.8]; – *Юст метушливо озирнувся й зашарівся. **Хенк і Рутгер** стрімко увійшли до садочка* [4, с.10]. – ***Kaz Brekker** didn't need a reason* [6, с.18]; – ***Каз Бреккер** не потребував жодних підстав* [4, с.20].

Транскрипція або транскрибування полягає у фонетичній передачі імені:

*“**Sergeant JoostVan Poel**,” he whispered, savouring the sound of the words. “**Captain JoostVan Poel**.”* [6, с. 6]. – *Сержант Джуст Ван Пель, – прошепотів, насолоджуючись звучанням слів. – **Капітан Джуст Ван Пель*** [4, с. 8]. – ***Elzinger and Oomen** – exactly as she had predicted* [6, с.25]. – *Гілз обрав собі за секундантив **Ельзінгера та Оумена** – так вона собі й думала* [4, с.27].

Переклад шляхом **калькування** полягає у дослівному перекладі власного імені по частинах з наступним складанням цих частин в одне ціле:

*She slipped silently into their ranks, scanning the shadows near the Exchange for signs of **Black Tip** spies* [6, с.35]. – Вона що Гілз довіряє Ельзінгерові, бо вони разом піднялися із самісінького дна до вершини в банді **Чорних Шпилів** [4, с.37]. – *They were just sitting in **First Harbour**, cannons out, red flags flying, stuffed to the sails with gold* [6, с.40]. – Вони просто зупинилися в **Першій гавані** – гармати наготові, червоні прапори майорять, трюми набиті золотом по самі вітрила [4, с.42].

Художня література – творча кузня, де народжуються авторські словотвори, оригінальні та унікальні одиниці з культурно-релігійним та / або історичним присмаком. Перекладаючи таку лексику слід пам'ятати, що вона вживається автором з певною метою і завдання перекладача – донести читачеві первинне значення оригіналу без зайвих окрас та перебільшень. Саме тому, не дивно, що перекладач твору Лі Бардуго «Шістка воронів» вдавався переважно до таких способів перекладу, як-от: калькування, транслітерація та транскрипція, а відтак вдало зберіг форму та зміст онімів первинного тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буевекая М. В. Позтонимосфера художественного текста / М.В. Вуевская. – К.: ИД Дм. Ву-раго, 2012. – 286 с.
2. Гак В.Г. Сопоставительная лексикология / В.Г. Гак. – М. : Наука, 1997. – 257 с.
3. Горбаневский М.В. В мире имен и названий / М.В. Горбаневский. – М. : Знание, 1987. – 208 с.
4. Лі Б. Шістка Воронів / Бардуго Лі. – Харків: Віват, 2016.
5. Струк І. В. Збереження статусу-кво діалектів у перекладі / І. В. Струк // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика. – К. : Аграр Медіа Груп, 2016. - С. 362-366.
6. Bardugo L. Six of Crows [Електронний режим]. – Режим доступу: <https://ru.bookmate.com/books/Uo6gH9cO>